

“Belki de yarım kalmış bir arzu mekanı yaratıyorum”

TUĞBA ESEN
tuzgbaesen@gmail.com

Galeri Nev, 4 Ocak'a kadar İnci Eviner'in "Modern Cöküşün Bakımı" videosunu sergiliyor. Prodüksiyonu Marsilya 2013 Avrupa Kültür Başkentü tarafından üstlenilen eserin ilk gösterimini, 2013 Avrupa Kültür Başkentü etkinlikleri kapsamında "İci, Ailleus" sergisinde gerçekleştirdi. Aynı zamanda Asya Biennial Taiwan Museum of Fine Arts, Tayvan'da yer aldı. "Kırık Manifestolar" adlı video serisleriyle 7. Asya Pasifik Çağdaş Sanat Triennial'ne de katılan İnci Eviner ile atölyesinde buluştuk, "Modern Cöküşün Bakımı"ndan başlayarak son dönem video işleri, desenleri ve kısa bir süre önce 13. İstanbul Bienali'nde izlediğimiz deneysel çalışması üzerine konuştuk.

"Modern Cöküşün Bakımı"nda gözlemlenen, mekan anlayışı, mimari bakış açısı ve yine mimari tasarımlara getirdiğiniz yorumlar çalışmalarınıza nasıl girdi? Bu durumu farklı bir estetik dile sarıyorsunuz. "Harem" (2009) videosuyla da ilişkilendirebilir miyiz?

"Harem"den sonra da devam ettiğim çoklu anlatılar, "Modern Cöküşün Bakımı"da ideolojik bakış açılarıyla çarpışan kavramlar ve nosyonların paralaklarla ifadesiydi. Aslında uzun zamandır mekanlar ve ideolojileriyle ilgiliyim. Zaman, mekan ve hareket benim için çok temel nosyonlar. Bunları farklı katmanlar halinde, bir arada düşünüyorum. Verili, alıntılanan mekanları çok önemsiyorum. "Modern Cöküşün Bakımı"nda kurguladığım mekanlarda, modernizmin bazı ikon çizimlerinin üzerinden kopma kaygıyla geçiyorum, fakat belli bir yerde durup kendi jestlerimle devam ediyorum. Modernizmin gelişme, inanc ve özgürlük vazinede dair, belki de yarım kalmış bir arzu mekanı yaratıyorum böylece. Kendi jestlerim o çizimlere başka bir boyut getiriyor ve bunlar son derece melez mekanlara dönüşmeye başlıyor. "Harem"de perspektif konusuna duyduğum ilgi, bu çalışmada paralaklarla dönüşüyor. Sonunda bu parçaların ve tuhaf bir şekilde yeni-den eklenmiş mekanlar, aklın boşluğuna fırlatılan bir ada gibi oldu. Bu mekanlara yerleşmeye çalışan bir grup tutunamayan insanın nasıl çabaladığını görüyoruz. Hemşireler iyileştirmeye

İnci Eviner, "Modern Cöküşün Bakımı"

çalışıkça kafa kopuyor. Burada düşünüyorum, kadın bedenini yeniden ve yeniden inşa etme arzusunu açığa çıkarımdan istediğim. Sürekli hareket, bedenim üzerine oynanan oyunları bir şekilde tersine çevirebilir ya da bu oyun sonuçlarına kadar devam edebilir. Bu arzu düşünümün temel elemanları modernist kavramlardır ve zamansal bir kayma ile başa çıkmadığımız bu kavramları kurduğumuz sahnelere davet ederek yeni bir mücadele alanı yaratmak istediğim. Ve bu mekanlar bir avgt gibi kendi başına işlemeye başlar. Bu da sürekli çarpışma ve çekişmelerin tuhaf dünyası yarım kalmış bir hesabı çıkarıyor.

İstanbul Modern'deki "Yeni Vatanada I-II-III"te, "Kırık Manifestolar"da özellikle görülen panoramik yapı ve tekrarlara ne vurgulanıyor?

Aslında tekrardan çok, Derrida'nın bahsettiği 'différance' söz konusu. Yani her hareket farklı bir potansiyel anlam ortaya çıkarmayı amaçladım. Bu hareketin kökeninin dans olmadığını özellikle belirtmek istiyorum. Birlikte çalıştığım ekipte yer alan gençlerin hepsi öğrenciydi ve aslında bu onlarla gövdenin sosyal ve bireysel kapasitesini keşfetmek üzere yola çıktık. Dansı hatırlatacak herhangi bir harekete yer vermemeye çalıştık. Her harekette yeni bir şey algılamam mümkün olacağı bir formun peşine düştüm. Bu gövdenin belli bir kimliğe ve temsile dönüşümüne biçimiydi. Bunun iktidarın işlevi biçimini araştırmak için bir olanağa dönüşmesini istediğim. Aslında çalışmamın yeni desenler, nodlar, eskiz ve araştırmalar uzun bir zamana yayılıyor.

"Modern Cöküşün Bakımı" videosunda beyaz önlüklü, hemşire kılığında karakter, rahatsız edici bir eylem için göze geliyor. Böylece direkt bir temas ortaya çıkıyor.

Rembrandt'ın "Anatomi Dersi"nden bir alıntı o. İşlerimde sanat tarihi alıntılara rastlamak mümkün. Bu da bahsettiğim katmanlardan biri; algıyı, zihnimizi şekillendiren sanat tarihinin yükü. Hemşireler kadavrayı mı ayığa kaldırmaya çalışıyorlar, bir şeyleri iyileştirmeye mi çalışıyorlar biliyorum ama şefkat göstermeye çalışırken o okşama-lar çok sert bir hâl alıyor ve kafa kopuyor. Rembrandt'ın resminde bir karakter izleyiciye bakar her zaman. Bu bir tür tanıklık, tanıklığa davet durumu.

Desenlerinizde performans dair öğeler olsa da uyardıkları duygular çok farklı. Bu neden kaynaklanıyor?

Desen kendi zihnimin içinde dolayım için bir araç ve bir çalışma aslında benim için. Yani bir çeşit kendi içinde workshop. Kendi atölyemi buluyorum desen çizerken. Çizmek kendim ve dünya arasında bir aracı olarak çalışıyor. Bir yandan içtenliğim canlı tutmak, öte yandan zihnimin benden sakladıklarını açığa çıkarmak ve dünyaya atılan sonuza sayıya inme ile çarpışmak... O yüzden çizmek benlik, sosyal bir araştırmanın zemini olabilir ve bunlar arasındaki olası ilişkilerin ortaya çıkmasını sağlayabilir. Yani çalışmamın ta kendisi. Desenin günlük hayatın aksından beni kurtaran ve disipline eden bir yanı da var elbette. Çok eskiden beri dünyayla ilişkimde hep denge vardı. Dolayısıyla bu hem benim dünyadan geçici olarak kopayorum hem de dünyayla farklı bir ilişki kurmamı sağlıyor. Orada beliren figürler çoğu zaman gazetelerden, oradan buradan, hayatın alınmış nodları da içeriyor. Bu notların, geçici varoluş konularının, hayatın içinde gördüğümüz durumların aslında farklı düzlemlerden geçerek, kendi içlerinde sanki bağimsız bir dünya kurdularını görüyoruz. Desende anlamda önemli. Çok küçük yastan beri aynı malzemeyi kullandığım için, benim kullandığım; onun gibi bir şey benim için. Vazgeçilmez bir şey. Dolayısıyla desen olmadan böyle bir tekniğe geçirebilirdim zannetmiyorum.

Bienal'de izlediğimiz "Ortak Eylem Ağırtı: Bir Etilüt", videodan bir sonradan devam etmekteyiz.

Yine paralaklara devam ediyorum. "Modern Cöküşün Bakımı"ndan sonra "Milli Fitness" geldi ve devam ediyor. Belki daha edebi çalışmalara doğru evrilebilir. Çünkü edebiyat çok seviyorum ve edebiyatın insanlar üzerinde yarattığı etkiyi çok kısıyorum. Yavaş yavaş dünyalar kuruyoruz, kelimelerin arasında dolaşyoruz. Bu etkiyi ben de işlerimde yakalamak istiyorum. Paralaklarla, farklı bakış açılarımla kesitler, rek, ilişkileri çarpıştırarak, kendi içerde yol alabileceğim ortamlar kurmaya devam etmekteyiz.

ki adım olduğu izlenimini uyandırdı. Buna katılıyor musunuz?

Hayır, bir sonuç olarak değil bu. Aynı zamanda hocayım. Hocalığı yapış şeklim yaptırma yanısıyan şeyden çok farklı değil. Çünkü hem öğretiyorum hem öğreniyorum ve tüm bunlar karışıklık bir etkileşim içinde oluyor. Yani bu tamamen deneysel bir çalışmaydı. Otomom alanı bir okul formunda gerçekleştirme olanağını araştırdım. Yani sanat özgürlükleri için bir bilim, araştırma ve varlık alanı olabilir mi? Aynı zamanda bireyin yüzünü silmesi ve çoklu zöneler içinde bir imkan olacağını düşündüm. Tıpkı işlerimde olduğu gibi zaman, hareket, mekan bu işte de ana meselelerdi. Ve uzun dersler sonucunda öğrenciler bienalle birlikte sahneye girdiler. Sanatın bir bilgi üretim alanı olarak özgür birey ve toplulum koşullarına verdiği cevap da araştırıldı. Öğrencilerin seçtikleri alan, araştırmayama performans bir araştırmayı gerektirdi. Herkes kendi kapasitesi, becerileri ve tuğullar doğrultusunda kendi yöntemlerini geliştirdi. Birbirlerini ve benini etkileyerek, tartışarak ve artistik yöntemlerin tüm olanaklarını kullanarak bir topluluk olmanın koşullarını aradılar. Burada kamusal alana karşılık topluluk deneyimini koymak istiyordum. Nasıl "Modern Cöküşün Bakımı" bir çeşit kampüs gibi aklın boşluğuna atılmış, tuhaf çalışmaların yapıldığı bir alan; o da öyleydi. Fakat bu sefer gerçek insanların üretimleri ve kendi aralarındaki etkileşimleri çok önemliydi. Tipik bir akademisyen değilim, sanat eğitiminin de özgür alanlar içinde gerçekleştirileceğini düşünüyorum. Hepimiz sanat eğitiminin bu sıvası ikliminde imkansızlığımı gördük. Dolayısıyla bu arayışlar beni böyle bir alana çekti.

Peki bundan sonra üretiminize nasıl devam etmeyi düşünüyorsunuz?

Yine paralaklara devam ediyorum. "Modern Cöküşün Bakımı"ndan sonra "Milli Fitness" geldi ve devam ediyor. Belki daha edebi çalışmalara doğru evrilebilir. Çünkü edebiyat çok seviyorum ve edebiyatın insanlar üzerinde yarattığı etkiyi çok kısıyorum. Yavaş yavaş dünyalar kuruyoruz, kelimelerin arasında dolaşıyoruz. Bu etkiyi ben de işlerimde yakalamak istiyorum. Paralaklarla, farklı bakış açılarımla kesitler, rek, ilişkileri çarpıştırarak, kendi içerde yol alabileceğim ortamlar kurmaya devam etmekteyiz.